

18.12.2025

Hallintolain 34 §:n mukainen asianosaisten kuuleminen suojellun luontotyyppin pähkinäpensaikon rajaamisesta

Paraisten kaupunki
kirjaamo@parainen.fi

Paraisten seurakuntayhtymä
lansi-turunmaan.seurakunta@evl.fi

Tilat joita rajausesitys koskee:

445-480-1-7
Tila 445-480-1-7, KYRKOMARKEN Paraisten Seurakuntayhtymä

445-480-1-6
Tila 445-480-1-6, PRÄSTGÅRDEN Paraisten Seurakuntayhtymä,

445-511-1-239
Tila 445-511-1-239, TENNBY, Paraisten kaupunki

445-500-1-18
Tila 445-500-1-18, MUNKVIK, Paraisten kaupunki

445-500-1-75
Tila 445-500-1-75, MUNKVIK, Paraisten kaupunki

445-480-2-0
Tila 445-480-2-0, STORFÄLLAN, Paraisten kaupunki

445-500-2-39,
445-500-2-39, HAGA Å MUNKVIK, Paraisten kaupunki

Munkvikenin Paraisten kaupunkialueen välittömässä läheisyydessä olevassa merenrantalehdossa on luonnonsuojelulain 64§ tarkoittaman suojellun luontotyyppin, pähkinäpensaikon, eräs Suomen lajistollisesti edustavimmista ja merkittävämmistä esiintymistä. Luonnontilaisuutta ilmentävät

kuolleet pähkinän rungot ja oksat, kuolleet havu- ja/tai lehtipuiden pysty- ja maapuut, lahoppuujatkumo, vanhat puuyksilöt sekä lahoppuulla ja pähkinällä viihtyvä lajisto. Pähkinäpensaita kasvaa laajasti metsäisillä rinteillä ja kivikkaisissa kallionaluslehdissä sekä kulttuurimaiseman reunalla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset tekevät suojelupäätöksiä luonnonsuojelulain mukaisille suojeltaville luontotyypeille. Suojelupäätöksessä on määriteltävä suojellun luontotyyppin esiintymän rajat. Rajausten tavoitteena on turvata luontotyyppien ominaispiirteiden säilyminen.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen (myöh. ELY-keskus) ylitarkastaja Iiro Ikonen kävi Paraisten Munkvikenin alueella 15.10.2025 yhdessä Suomen ympäristökeskuksen projektipäällikkö Kimmo Syrjäsen kanssa. Käynnin aikana pohdittiin alueen turvaamistoimia ja rajattiin suojeluun luonnonsuojelulain kriteerit täyttävä ~~25,4~~^{27,4} hehtaarin pähkinäpensaslehto. Alue on lajistollisesti valtakunnallisesti erittäin merkittävä. ELY-keskus on yrittänyt edistää alueen omistajatahojen kanssa alueen suojelua pitkään vapaaehtoisesti.

Liitekarttaan rajattu alue on luonnonsuojeluasetuksen 4 §:n mukaan luonnonsuojelulain 64 §:n 1 mukaisesti luontaisesti syntynyt pähkinäpensaikko ja alueella kasvaa vähintään kaksi metriä korkeita tai leveitä pähkinäpensaita yhtenä tai useana lähekkäin sijaitsevana ryhmänä vähintään 20 kappaletta hehtaarilla. Pähkinäpensaikon sisällä on myös sen luontotyyppin kanssa päällekkäisenä luontotyyppinä kaksi edustavaa pienialaista tervaleppämetsää.

Luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin mukaan suojellun luontotyyppin esiintymää ei saa hävittää tai heikentää. Alueen hävittämisen- ja heikentämiskiello tulee voimaan, kun ELY-keskus on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Edellä mainittu rajauspäätös ei muuta alueen omistusoikeuksia vaan maanomistus säilyy ennallaan. ELY-keskuksen antaman rajauspäätöksen jälkeen alue merkitään tilan kiinteistörekisteritietoihin (luonnonsuojelulaki 64 § 3 mom.).

Munkvikenin lehdon tyypillistä sekä harvinaista lajistoa

Alueella esiintyvät erityisesti suojeltavat paasihiippasammal (*Orthotrichum urnigerum*, CR), kertunhiippasammal (*Orthotrichum patens*, CR), kantopanusammal (*Calypogeia suecica*, EN) ja lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*, EN) sekä uhanalaiset isonokkasammal (*Eurhynchium striatum*, EN), luutasammal (*Thamnobryum alopecurum*, VU), kaarnahiippasammal (*Nyholmiella gymnostoma*, VU), pohjanharasammal (*Campylophyllum halleri*, VU) ja höyhensammal (*Ctenidium molluscum*, VU). Näistä mm. höyhensammal ja luutasammal hyötyvät Paraisten alueen kallioille laskeutuvasta kalkkipölystä. Lisäksi alueella kasvaa haapariippusammalta (*Neckera pennata*, VU) 10 haavan rungolla. Silmälläpidettävistä lajeista alueella kasvaa rakkosammal (*Nowellia curvifolia*, NT), sirohuurresammal (*Cratoneuron filicinum*, NT), siroritvasammal (*Pseudoamblystegium subtile*, NT), etelänkiertosammal (*Tortella inclinata*, NT) ja lammassammal (*Pseudoscleropodium purum*, NT). Lehdon pohjalla kasvavat mm. vaateliaat lounaiset lehtosammalet kalvassiipisammal (*Fissidens dubius*, DD) ja lehtosiipisammal (*Fissidens taxifolius*, DD), sekä paikoin runsaana poimulehvasammal (*Plagiomnium undulatum*, LC). Erittäin uhanalaisen isonokkasammalen ja vaarantuneen luutasammalen esiintymät ovat Suomen laajimpia merkittävimpiä. Puiden rungoilla kasvavista jäkälästä alueelta tunnetaan mm. ruskopiilojäkäle (*Diarthonia spadicea*, NT) ja punalehtojäkäle (*Bacidia rubella*, LC). Lehdon pähkinäpensailta kasvaa runsas ja elinvoimainen

esiintymä vaateliasta pähkinäkääpää (*Polyporus campestris*, LC). Lisäksi alueelta on havaittu etelänkääpää (*Phellinus ferruginosus*, NT), haavanarinäkääpää (*Phellinus populicola*, LC) ja mäyränkääpää (*Boletopsis leucomelaena*, NT). Maastokäynniltä kuvia liitteessä 2.

Putkilokasveista alueen lehdossa havaittiin maastokäynnillä mm. sinivuokkoa (*Hepatica nobilis*), lehtokortetta (*Equisetum pratense*), kevätlinnunhernettä (*Lathyrus vernus*), mustakonnanmarjaa (*Actaea spicata*), lehtokuusamaa (*Lonicera xylosteum*) sekä lehtoneidonvaippaa (*Epipactis helleborine*). Alueella on jaloista lehtipuista lisäksi joitakin vuorijalavia (*Ulmus glabra*). Harvinaisista lajeista alueella oli tavallisen mäntykukan ohella kaljumäntykukkaa (*Hypopitys hypophegea*, VU) muutamassa ryhmässä toistasataa versoa. Alueen eteläpäässä pellon reunan tuntumassa oli joitakin linnunhernetikukoin (*Micrurapteryx gradatella*, EN) syömäjälkiä paahtaisen alueen reunoilla syyllälinnunherneellä (*Lathyrus linifolius*). Myös sisäosissa oli paikoin mustuneita syyllälinnunherneitä polun varsilla, mutta niistä ei enää syömäjälkiä erottanut. Alue on potentiaalinen paikka muillekin uhanalaisille mikroperhoslajeille.

Alueen hävittämis- ja heikentämiskielto

Luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin suojeltuihin luontotyyppihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Luontotyyppin ominaispiirteitä ovat tietynlainen kallio- ja maaperä sekä niiden vesi- ja ravinnetalous ja näihin olosuhteisiin luontaisesti sopeutuneet eliölajit ja eliöyhdyskunnat.

Luonnonsuojelulain 64§ 2 momentin mukaan suojellun luontotyyppin esiintymän hävittämis- ja heikentämiskielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus on päätöksessään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan esiintymän rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Edellä mainittu suojelupäätös ei muuta alueen omistusoloja vaan maanomistus säilyy ennallaan.

ELY-keskus katsoo, että muun muassa seuraavat toimenpiteet saattavat hävittää tai heikentää suojellun luontotyyppin ominaispiirteitä:

- rakennelmien, rakennusten tai teiden rakentaminen;
- maa-ainesten tai kaivoskivennäisten ottaminen;
- ojittaminen tai muun vesitalouden muuttaminen;
- pähkinäpensaikolle luontaisen kasvillisuuden poistaminen, hävittäminen tai vahingoittaminen
- vieraslajien leviäminen
- moottoriajoneuvolla liikkuminen muutoin kuin alueen luonnonhoitotoimien, kaatuneiden puiden siirron tai polkujen/tien huollon yhteydessä
- kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa vaikuttaa epäedullisesti alueen ominaispiirteiden säilymiseen

Vieraslajien osalta tulee noudattaa lakia vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta 1709/2015 muutoksineen. Vieraslajien poistoa voi tehdä alueella. Vieraslajeja tulee kaupungin lähialueella seurata ja niiden hävittämiseen alueella tulee panostaa niitä luontotyyppialueella havaittaessa.

Suojellun luontotyyppin esiintymän aluetta voidaan tarvittaessa hoitaa maanomistajan suostumuksella ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Pähkinäpensas tarvitsee runsaasti valoa kukkiakseen ja kasvaakseen suureksi. Luontotyyppiltä voidaan tarvittaessa poistaa liikaa varjostavia puita, erityisesti kuusia. Jalopuut, haapa ja raita sekä vanha ja lahoava puusto tulee alueella pääsääntönä säilyttää. Tiheitä vaahteran muodostamia alikasvoksia voidaan tarvittaessa harventaa osana lehdon hoitoa. Lahot ja maahan pudonneet pähkinän rungot ja oksat säilytetään, samoin kuin pystyssä olevat kuolleet rungot, sillä ne ovat tärkeitä pähkinän seuralaislajiston ja lehtolajiston elinympäristönä. Pähkinäpensaikkoja ei tule hoitaa puistomaisen harvoiksi ja siistityiksi pelkästään pähkinäpensaaseen uudistumista ja elinvoimaisuutta ajatellen, vaan suojelun tarkoituksena on koko luontotyyppin ominaispiirteiden ja tyyppillisen sekä harvinaisen lajiston turvaaminen.

Munkvikenin raja-alueella voidaan tehdä luonnonhoitoa: hoitotoimia suunnitellaan ja niiden toteuttamisesta neuvotellaan maanomistajan kanssa osana tätä rajauspäätösmenettelyä. Alue tulee jättää pääosin luonnontilaan niin että vaarallisia puita voidaan kaataa ja tarvittaessa siirtää polkujen ulkopuolelle. Alueella on kaatunut viime aikoina lukuisia järeitä elinkaarensa päässä olevia kuusia. Alueella syntyy sukkession edetessä varjostavaa puustoa, jota voidaan suunnitellusti, kuvio kerrallaan, vähitellen tarvittaessa poistaa (lähinnä kuuset). Poisto kuten muutkin toimet tulee toteuttaa ELY-keskuksen ohjeistamina luonnonhoidollisina toimina, niin että pienehköjä hoitokuvioita käsitellään aina kerrallaan. Alueella voi olla myös vähäistä tarvetta ojien tukkimiselle.

Harkinnanvarainen tuki luontotyyppin hoitoon

Luonnonsuojelulain 21§:n mukaan luontotyyppin ennallistamista, kunnostusta ja hoitoa edistäviin toimenpiteisiin voidaan myöntää harkinnanvaraista tukea (valtion talousarviossa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa). Tuki koostuu tavaroista ja palveluista. ELY-keskus voi myöntää tukea hakemuksesta tai maanomistajan kirjallisella suostumuksella. Jos tuki edistää tuen saajan taloudellista toimintaa, se voidaan myöntää ainoastaan hakemuksen perusteella.

ELY-keskuksen päätöksestä tehdään merkintä kiinteistörekisteriin (luonnonsuojelulaki 63§ 3 momentti).

Alueen kaavavaraukset ja rakentamiskäyttö

Alue sijaitsee Paraisten keskustan yleiskaavan kaavavarausten VL (lähivirkistysalue), SL- (luonnonsuojelualue) ja EH-alueilla (muistolehdoksi suunniteltu alue, alueen osa tällä alueella). Luontoarvoja on merkittävästi kaikilla kaava-alueiden osilla. Varinais-Suomen ELY-keskus on yrittänyt edistää alueen omistajatahojen kanssa alueen suojelua pitkään. Munkvikenin alue on ilmoitettu Paraisten rakentamisen mahdollisena kehityskohteena v.2026.

Poikkeaminen hävittämis- ja heikentämiskiellosta

ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin kiellosta, jos kyseisen luontotyyppin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyyppin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman

toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa (luonnonsuojelulaki 66 §).

Korvaus

Jos luontotyyppin suojelusta aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, hänellä on oikeus saada siitä täysi korvaus. Korvausvelvollisuus ei kuitenkaan synny ennen kuin alueen omistaja tai erityisen oikeuden haltija on hakenut ELY-keskukselta lupaa poiketa luontotyyppin suojelemiseksi annetusta päätöksestä ja hakemus on hylätty. Jos on etukäteen ilmeistä, että lupaa poikkeamiseen ei voida myöntää, korvaustoimitus voidaan panna vireille ilman poikkeuslupan hakemista. Jos korvauksesta ei voida sopia maanomistajan ja ELY-keskuksen kesken, toimitusta korvauksen määräämiseksi haetaan Maanmittauslaitokselta.

Hallintolain 34 §:n mukainen asianosaisen kuuleminen

ELY-keskus valmistelee parhaillaan liitekarttaan merkityn, suojellun luontotyyppin rajauspäätöstä ja varaa maanomistajille tilaisuuden hallintolain (434/2003) 34§:n mukaisesti lausua mielipiteenne ja antaa selityksenne edellä selostetussa asiassa. Paraisten kaupunkia pyydetään lausumaan omistamansa kiinteistön lisäksi myös koko suojeluun suunnitellusta alueesta kaavoituksen näkökulmasta.

Valtion aluehallinto uudistuu vuodenvaihteessa. Asian käsittely jatkuu 1.1.2026 Lupa- ja valvontavirastossa. Mahdollinen mielipide pyydetään toimittamaan vuoden 2026 puolella 02.01-02.02.2026 välisenä aikana perustettavan lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon sähköisesti (kirjaamo@lvv.fi) tai kirjeenä osoitteeseen ”Lupa- ja valvontavirasto, PL 20, 13035 LVV” viittauksella asian diaarinumerolle (VARELY/7365/2025).

Mielipiteen toimittamatta jättäminen määräajassa ei estä asian ratkaisemista.

Yhteyshenkilömme asiassa on ylitarkastaja Iiro Ikonen (puh. 040 8256610, sähköposti iiro.ikonen@ely-keskus.fi). Vuodenvaihteen jälkeen 01.01.2026 jälkeen iiro.ikonen@lvv.fi

LIITTEET:

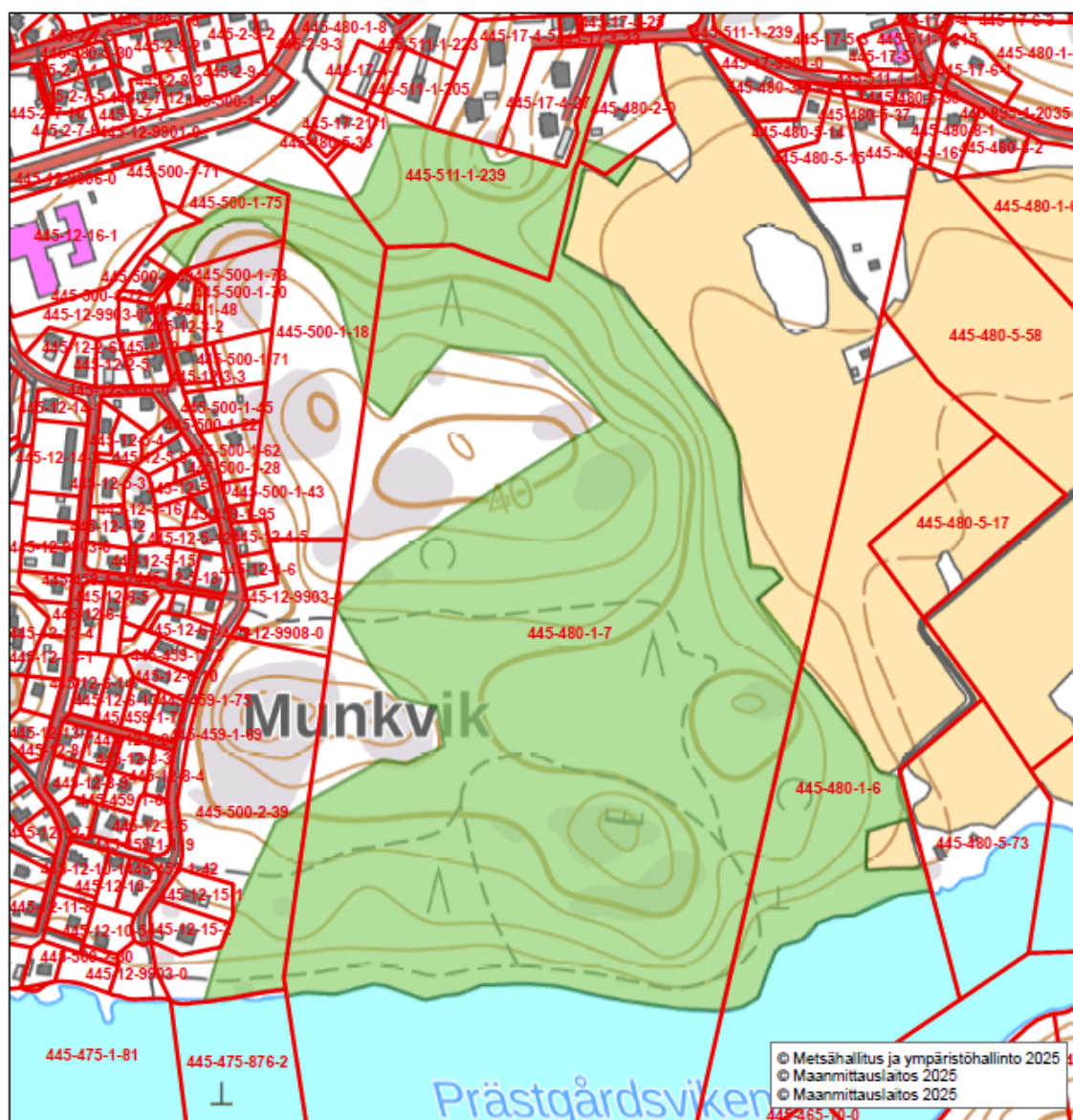
Liite 1: Kuulemiskartta Munkvikenin luonnonsuojelulain luontotyyppi pähkinäpensaikko

Liite 2: Kuva Munkvikenin pähkinälehdosta ja alueella esiintyvistä lajeista

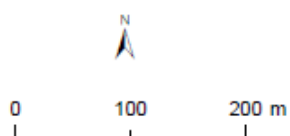
Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Iiro Ikonen ja ratkaissut ylitarkastaja Teija Jokinen.

Liite 1: Luonnonsuojelulain pähkinäpensaikko, pinta-ala 27, 4 hehtaaria

Liite 1

 rajausesitys

Koordinaatisto: ETRS TM35FIN
 Varsinais-Suomen ELY-keskus

HUOM! Kartan tausta-aineistot ja
 kiinteistörajat ohjeellisia

Kuva 1: Munkvikenin pähkinälehtoa

Kuva 2. Isonokkasammalta (*Eurhynchium striatum*, EN)

Kuvat 3-5: Luutasammal, haapariippusammal ja kalliopaanusammal

Tämä asiakirja VARELY/7365/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/7365/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Jokinen Teija 18.12.2025 15:56

Esittelijä Ikonen Iiro 18.12.2025 15:53

Asiassa on 26.01.2026 korjattu tekstistä kirjoitusvirhe pinta-alan osalta (oli oikein karttaliitteessä). Pinta-ala on 27,4 hehtaaria. / Iiro Ikonen